

Grip Aşısı: Olmak veya olmamak!

Grip- pek de zararsız değil!

Grip, özellikle kış aylarında önemli sıkıntılara yol açabilir. Bir çok kişi, pek çok gününü, gribin yol açtığı rahatsızlıklarla sürünerek geçirmek, kimileri işinden uzaklaşıp yatağa bağlanmak zorunda kalır. Kimilerinde ise çok daha ciddi durumlara, süre giden hastalıklarda alevlenmeye ve hatta ölüme yol açar. Özellikle Batı toplumlarında gripten ölümlerden daha çok söz edilmektedir. Ülkemizde belki yaşlı nüfusun daha az olması, belki de, gribin ciddi hastalıkları alevlendirmesinin gözden kaçırılması yüzünden "gripten ölüm", sık duyulan bir şey

değildir. Grip, virüslerin sebep olduğu mikrobik, bulaşıcı bir hastalıktır. Çoğunlukla, hasta kişilerin öksürük ve aksırığıyla bulaşır. 1-4 günlük bir kuluçka döneminin ardından başlar. Ateş, halsizlik, kırgınlık, kuru öksürük, baş, kas, boğaz ağrılarıyla seyreder. Genellikle bir hafta içinde düzeler. Ama kırgınlık ve öksürüğün iki haftayı aştığı da olur. Gripi daha çok sorun haline getiren, başka hastalıklardan muzdarip kişilerin durumlarını ağırlaştırabilmesi ve orta kulak iltihabı, zatürre gibi bazı sonuçlarının olabilmesidir. Bu sonuncular, özellikle yaşlılarda ölüme kadar gidebilmektedir.

Antibiyotiklerin faydadan çok zararı olabilir

Gribin etkili bir tedavisi yoktur. Çoğu kere doktora danışılmadan alınan- antibiyotikler, yararsızlığın yanında zarar da verebilir. Ancak belirtileri azaltıcı, ağrı kesici, ateş düşürücü gibi ilaçlar kullanılabilir. Yakalandıktan sonra yapılabilecek pek az şey bulunması, hastalığın aşıyla önlenmesinin önemini arttırmaktadır. Son yıllarda, ülkemizde de grip aşısına karşı yoğun rağbet başlamıştır. Ancak, ne yazık ki, bu uygulamaya baş vuranların büyük bir çoğunluğu konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip değildir.

Neler grip değil?

Çok sıkça düşülen bir yanılğı, her üst solunum yolu enfeksiyonuna grip denmesidir. Oysa, solunum yolu enfeksiyonları, içinde gribin de bulunduğu geniş bir hastalık ailesidir. Pek çok kişi, burun akıntısı, burun tıkanıklığı, hapsirik-aksırığın daha ön planda olduğu soğuk algınlığına da, yanlışlıkla grip der. Elbette, grip aşısının bunlara bir faydası olamaz. "Geçen yıl aşı oldum ama yine de grip oldum" diyenlerin çoğu aslında gribe değil, soğuk algınlığına yakalanmışlardır.

Aşı nasıl hazırlanıyor?

Aşı, grip virüsüne karşı, ölü virüslerden hazırlanır. Ancak, gribin tipleri ve bu tiplerin de her birinin pek çok alt grubu bulunmaktadır. Tek bir grip mikrobu değil, bir çok çeşit grip mikrobu vardır. Aşının çok yüksek sayıdaki bütün çeşitleri kapsamı söz konusu olmadığından, bilim adamları her yıl, bir sonraki yıl, görülmesi en muhtemel çeşitleri kestirir ve aşığı bu tahmine göre hazırlar.

Zamanlama

Aşının koruyucu etkisi, uygulamadan 1-2 hafta sonra başlar. Bu yüzden, aşının en uygun zamanı, gribin en sık görüldüğü ayların hemen öncesi, yani güz aylarıdır. Ekim ve Kasım yeğlenir.

Koruma süresi?

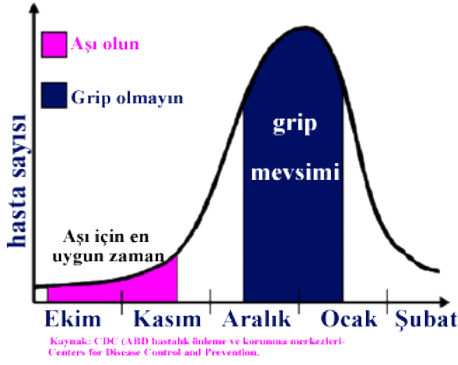
Gribe yol açan virüsler, sıklıkla değiştiğinden her yıl yeniden aşı yapılması gerekir. Aşının etkisi de zaten yaklaşık bir yıldır.

Kimlere yapılmalı?

. 65 yaşın üstündeki herkese,

. Önemli sağlık sorunları olanlara: a. Ciddi kalp, akciğer, karaciğer, böbrek, kan, hormon hastalığı olanlara, b. Bir önceki yılda, sürekli doktor gözetimi gerekenler ve hastaneye yatırılanlara, c. Bakım uygulamaları yapılan yerlerde (huzurevi, rehabilitasyon merkezi vb) uzun süre kalanlara, ç. Bulaşıcı

hastalıklarla savaşıma yeteneği daha az olanlara (AİDS hastalığına yol açan HIV virüsü taşıyanlara, uzun süreli kortizon gibi ilaçlarla tedavi görenlere, ışın veya ilaçlarla kanser tedavisi görenlere...)

. 6 ay-18 yaş arası bebek, çocuk ve gençlerden uzun süreli aspirin tedavisi görenlere, (koma, karaciğer hasarı ve ölüme neden olan Reye Sendromu gelişebileceğinden)

. Gebeliğinin ilk üç ayı grip mevsimine rastlayacak kadınlara,

. Yukarıda saydığımız riskli gruplarla karşılaşma şansı yüksek olanlara: a. Sayılan riskli gruplarla birlikte yaşayanlara, b. Sağlık çalışanlarına (doktor, hemşire, hastabakıcı...), c. Kronik bakım yapılan sağlık kuruluşlarının personeline, ç. Yüksek riskli kişilere evde bakım veren -hemşire, gönüllü vb- kişilere,

. İşgücü kaybının bedeli yüksek olacaklara: a. Önemli toplumsal hizmetler verenlere, b. Salgın çıkarsa, okul aktivitelerinde önemli sıkıntılar oluşabilecek okul mensuplarına.

Kimlere yapılmamalı?

Her şey gibi aşıya karşı da allerji gelişebilir. Bu yüzden, önceden aşı yapıldığında allerji ya da ciddi yan etki gelişenlere aşı yapılmamalıdır. Yumurtaya karşı ciddi allerjisi olanlar için de sakıncalıdır. Aşı yapılacağı sırada ağır hasta olanlara, yüksek ateşlilere ya da sürekli hastalığı olanlardan, o sırada durumu ciddileşenlere de önerilmez.

Nerede, kime yaptırılmalı?

Aşı uygulanmadan önce doktora danışmakta, çok seyrek olsa da, anafilaksi dediğimiz ölümcül allerjilere müdahale edilebileceğinden, aşığı bir sağlık kuruluşunda yaptırmakta yarar vardır.

Aşı erişkinlere bir kerede verilir. Dokuz yaşından küçük çocuklara, bir ay arayla, yarım dozda iki kerede uygulanır. Kasa veya cilt altına yapılabilir. Aynı gün, gerekiyorsa başka aşılar da yapılabilir. Ama aynı kol veya kalçadan yapılmaması tavsiye edilir. Türk ilaç piyasasında ruhsat almış bir grip aşıları alfabe sırasıyla, Agrippal S1, Begvirac, Fluarix, Fluvirin, İnflexal ve Vaxigrip'tir.

Aşının riskleri nelerdir?

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, grip aşısının da riskleri vardır. Ancak, genelde oldukça güvenli kabul edilebilir. Her ilaca olduğu gibi, aşılar karşı da allerji olabilir. Seyrek görülen ama ciddi sonuçlar verebilen allerjiler aşı yapıldıktan sonraki ilk bir kaç dakikayla-bir kaç saat içinde ortaya çıkar. Uygulamanın hemen ardından, hafif veya orta şiddette rahatsızlıklar -aşı yerinde hassasiyet, kızarıklık, şişlik; genel olarak ateşlenme ve ağrılar- ortaya çıkabilirse de, bunlar genellikle 1-2 gün sürüp geçer. Aşı, ölü virüslerden hazırlandığından, gribe yol açmaz.

Aşı ne ölçüde faydalı?

Grip aşısı, grip nedeniyle hastaneye yatmayı %50-60, gribe bağlı yaşlı ölümlerini %80 oranında azaltır. Ancak, koruyuculuğunun sınırları olduğunu baştan belirtmek gerekir. Her şeyden önce, bilim adamları, bir sonraki yılın grip türlerinin tamamını öngörmeyebilirler. Aşı, uygun koşullarda saklanmamış ve nakledilmemiş olabilir. Doğru koşullarda saklanıp uygulanmak şartıyla aşının faydası inkâr edilemez.